

UNIVERSITETET I BERGEN

MØTEINNKALLING

Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Tidspunkt: 10.04.25., kl. 12.15-14.00.

Stad: Harald Hårfagres gate 1, møterommet i 1. etasje.

Innkallinga er sendt til:

Svein Ivar Angell, Birger Solheim (IF), Aidan Conti (LLE), Christian Sæle (AHKR), Jesse Tomalty (FOF), Kjersti Aarstein (SKOK), Gry Ane Lavik (UB), Fillip Rønning Jakobsen (studentrepresentant, HSU) og Maria Sorkness Økland (studentrepresentant, HSU).

Kopimottakarar: Jacob Hoffmann, Signe Nilssen, Ståle Melve, Deirdre Smith, Mari-Kristine Morberg, Julie Alver Tønsaker, Hanne Svanholm Misje, Ellen Vikersveen, Shizuka Sydnes, Helge Restad, Elisabeth Hagen Hjellbrekke og Rebekka Nistad.

Saksliste og sakspapir er vedlagde.

Eventuelt forfall må meldast snarast til personleg varamedlem og til rebekka.nistad@uib.no

Bergen, 10.04.25.

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

SAKSLISTE:

I Godkjenning av innkalling og saksliste

II Godkjenning av protokoll frå møtet [05.03.25](#)

III **Orienteringssaker**

Sak 12/25 Protokoll frå møtet 12.03.25 i Lektorutdanningsutvalet ved HF

Sak 13/25 Munnleg orientering om søkartal etter søknadsfrist 15. april

IV **Drøftingssaker**

Sak 14/25 Studenttilstrømning i fremtiden – analyse av fremskriving av studenttall

Sak 15/25 Bruk av KI i undervisning og vurdering

Sak 16/25 Studieporteføljeprojektet

V **Vedtakssaker**

Sak 17/25 Rapport frå ekstern fagfelle, PPU

Sak 18/25 Rapport frå ekstern fagfelle, russisk

Sak 19/25 Rapport frå ekstern fagfelle, historie

18.03.2025

Protokoll, Lektorutdanningsutvalget ved HF

12. mars 2025

Sted: Harald Hårfagres gate 1, Møterom første etasje, Styrerom.

Frammøtte: Svein Ivar Angell (leder), Sigrid Ørevik, Heming Gujord (vara for Ragnhild Lie Anderson), Vibeke Tellmann, Helge Restad (sekretær). Representant for lektorutdanningen med master i historie eller religionsvitenskap, Christian Sæle, meldte forfall. Ingen vara kunne møte i hans sted.

I Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkallingen ble godkjent

II Orienteringssaker

a. *Orientering om utfyllende regler for lektorutdanningen.*

Helge Restad orienterte om lektorutdanningens utfyllende regler som ønskes utfaset, og innlemmet i emnebeskrivelser og studieplaner. I tillegg til regel om pause og permisjon hvor det bare er mulig å søke pause for de tre første årene av studiet, så må regler om progresjonskrav tilpasses ny studiemodell og innlemmes i studieplanene.

HF har anbefalt at det i ny studieplan for lektorutdanningen stilles forkunnskapskrav på 40 studiepoeng i fag 1 og 35 studiepoeng i fag 2 før første langpraksisperiode, samt 10 studiepoeng i fagdidaktikk i fag 1. Før andre langpraksisperiode er tilsvarende krav henholdsvis 70 og 60 studiepoeng og 10 studiepoeng i fagdidaktikk i hvert av fagene.

Det anbefales krav om full progresjon for fag 1 før overgang til fjerde studieår med mulighet for dispensasjon for inntil 15 studiepoeng.

For gammel modell gjelder tidligere regel om full progresjon med 180 studiepoeng før overgang til 4. studieår. Dispensasjon kan søkes for inntil 15 studiepoeng.

b. *Orientering om IPeds manglende praksisbesøk ved lektorutdanningen våren 2025*

Svein Ivar orienterte om Psykologisk fakultets avgjørelse om å ikke foreta praksisbesøk for lektorutdanningen våren 2025. HF er kritiske til utspillet. Fakultetet ønsker en diskusjon om praksisoppfølging velkommen, men det er uheldig at ett fakultet gjør beslutninger som påvirker kvaliteten på studiet uten å ta det gjennom styringsorganene til lektorutdanningen. Det strider også med det nylig vedtatte kvalitetsstyringssystemet ved UiB, der alle involverte parter i tverrfakultære program skal konsulteres før en gjør endringer. LLE og IF reagerte sterkt på fremgangsmåten til IPED.

III Saker

1/25 **Diskusjonssak: Implementering av ny studieplan i lektorutdanningen**

Institutt for fremmedspråk er i rute med implementering av ny studieplan. Det jobbes nå med felles fremmedspråksemne i fagdidaktikk, FRAMDI100-P. Emnet vil ha en fellesdel og noe fagspesifikt. Uavhengig av implementeringen jobbes det også med å få tettere kontakt mellom disiplin-fag og fagdidaktikk innen de enkelte retningene. Dette håper en gir en bedre sammenheng i programmet.

LLE har bare to av tre didaktikkstillinger bemannet, og har derfor begrenset kapasitet. Venter på ansettelse i utlyst stilling. Mener de er i rute, om enn litt bakpå. Det er noe uoversiktlig hvor de utlyste midlene til implementering skal brukes. Etterspør tydelighet i hvilke emner som kan gis til hvilke grupper. Eksempelvis om en kan ha felles undervisning i fagdidaktikk til 3. og 5. semesterstudenter i ny modell.

AHKR: Helge følger opp AHKR

For å forenkle time og ressursplanlegging anbefaler LUHF at valg av fag 2 legges så tidlig som mulig, gjerne samtidig som oppmeldingsfrist i andre semester. Dette vil kunne klargjøre gruppestørrelser i fag 2 før timeplanlegging, og dermed hindre at en ressursplanlegger for emner som ikke skal gå til høsten.

2/25 **Diskusjonssak: Oppfølging av ekstern fagfellerapport, 2024, for lektorutdanningene ved det Humanistiske fakultet**

LUHF anbefaler at ekstern fagfelle bør innlede neste års rapport med å oppsummere hva som er gjort med fjorårets anbefalinger. Det vil bidra til at rapportene ikke bare «tas til orientering» uten at noe mer skjer i studieprogrammene.

LLE: stusser over programstyrets konklusjon om godt samsvar mellom skolefag og universitetsfag, all den tid rapporten sier noe annet. Trekker fram mangel av digitale tekstmedium i universitetsfaget som eksempel.

IF: Mange studenter synes det er vanskelig å skape sammenheng mellom enkelte deler av universitetsfaget og skolefaget, men samtidig ser studentene at dette ikke er en fagskole. Forventningsavklaring står sentralt her.

Tema for neste års rapport må settes av LUHF tidlig høsten 2025. Det planlegges et LUHF-møte tidlig på høsten for å lande tema. I diskusjon kom det et innspill om å knytte rapporten til implementering av ny lektormodell.

3/25 **Diskusjonssak: Oppfølging av ekstern fagfellerapport for Praktisk-pedagogisk utdanning, 2024**

LUHF mener det bør være felles retningslinjer for belastning i didaktikkemnene, men ser at det er utfordrende da valg av arbeidsformer og omfang kan være fagspesifikt.

Programutvalget for PPU anbefalte at alle medlemmene ser på hvordan en kan følge opp en normering ved hvert sitt fakultet. Det er lagt ut et verktøy nå som en kan bruke for å

fylle inn hvilken belastning hvert emne har. Det bør gjøre det mulig med en felles normering.

LLE stiller spørsmålstegn med begrepet «pensum» og om ikke det har gått ut på dato. En leser på en annen måte nå enn før. Bør en regne annerledes? Eksempelvis hva som er forventet som grunnlag til oppgaver som leveres, eller det en skal vurderes i på andre måter.

Fakultetsnivået ved HF følger opp med å se hva vi mangler og kommer tilbake til fagmiljøene med videre tiltak.

4/25 Diskusjonssak: Oppfølging av ekstern fagfellerapport, 2024, for erfaringsbaserte masterprogram i norsk og engelsk (VID-MAUNOR og VID-MAUENG)

LUHF tar rapporten til orientering. Det er en god rapport

Programstyrene bes om å komme inn med forslag til ny fagfelle. Utdanningsdekanen utnevner deretter ekstern fagfelle på bakgrunn av forslagene. Det foreslås å spørre nåværende eksterne fagfelle, Bueie, om å ta en ny periode. Hvis hun ikke har anledning anbefales det å se etter en fagfelle fra et fagmiljø i engelsk for å rullere mellom fagene.

5/24 Diskusjonssak: Rekruttering til lektorutdanningene ved HF

Det har vært en nedadgående trend i rekrutteringen til lærerutdanningene de siste årene, både nasjonalt og lokalt ved UiB. LUHF diskuterte årets rekrutteringsarbeid og hvordan en skal forholde seg til framtidige skjevheter i rekruttering til de enkelte programmene.

Det ble kommentert at en opererer med ulike tall for møtte og studieplasser for PPU. Dette kan bunne i at en har en nedtrapping og overføring av studieplasser fra PPU til lektorutdanningen over 5 år. I 2024 var det 91 plasser ved PPU, men i 2025 vil det være 70 som er antall plasser etter overføringen er ferdig.

Det ble anbefalt å flagge mer at vi tilbyr praksis i utlandet. Det ble kommentert at 30% av studentene på første kullet har sagt at utenlandspraksis øker sjansen for at de velger fremmedspråk som fag 2. I uke 10 har en av praksisstudentene i Frankrike overtakelse av instagramkontoen til universitetet, uken etter har en praksisstudent i Spania tilsvarende overtakelse. Dette gir god spredning av informasjonen til potensielle søkere.

LLE fastslår at rekruttering er vanskelig, men de studentene vi har inne kan vi påvirke. Vi bør dermed se på hvordan vi fremmer valg av fag 2, samt mulighet for bytte av fag 1 og 2.

6/24 Diskusjonssak: Nye modeller for PPU

Programutvalget for PPU ønsket å utrede muligheter for å rekruttere flere PPU-studenter. Ikke mer forpliktende enn et felles ønske om å se på mulighetene. Tilbakemelding fra møte i PPU-utvalget var at det kan være mer interessant å se på integrerte masteremner. Konklusjon: ta det tilbake til fakultetene og få tilbakemeldinger til neste møte. Hvis en vil ha flere studenter er det nok den samlingsbaserte modellen som har mest potensiale.

LLE: ressursituasjon som gjør det krevende med alt som innebærer mer belastning. Har veldig få studenter på tradisjonell PPU. Har nå blitt mulig å samkjøre undervisning med lektorstudentene. Bør egentlig sees på på flere fag. Egne emnekoder, men felles

undervisning. LLE ønsker ikke å følge dette sporet med nye modeller for PPU da det er mye annet som krever oppmerksomhet og ressurser nå.

FOF: Utgangspunktet var at det skulle gjennomføres innenfor eksisterende ressurser.

Fra fylket er det kommet inn ønske om flere lærere i norsk, engelsk og rettslære.

Konklusjon: krever mye utredning før en kan komme videre siden det er mange konsekvenser. Akkurat nå er HF i en innføring av ny lektorutdanningsmodell som er krevende. På samme tid kan en ikke leve år etter år uten å fylle studieplassene på PPU.

IV EVENTUELT

Svein Ivar Angell
Leder LUHF

Helge Restad
Sekretær

Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 23.04.2025

SAK 14/25: Studenttilstrømning i fremtiden – analyse av fremskriving av studenttall

Dokumenter i saken

- [UU-sak 56/24. Rekruttering og trender](#)
- [UU-sak 6/25. Rekruttering, trender og demografi, del 2/2](#)
- Geografisk fordeling av søkere, fordelt på programnivå: <https://rapport-dv.uhad.no/#/views/Skertall-Samordnaopptak-geografiskfordeling/Samordnaopptak?:iid=1>

Bakgrunn for saken

Utdanningsutvalget har drøftet rekruttering, trender og demografi i møtene 18.12.24 (56/24) og 19.03.25 (6/25). Bakgrunnen er UiBs målsetning om å øke rekrutteringen til studieprogram ved UiB med god kapasitet. Dette er særlig relevant for flere program ved HF og saken legges derfor frem for studiestyret.

Det overordnede målet for UiB er beholde et studenttall på rundt 20 000. Dette kan bli utfordrende ettersom den demografiske utviklingen viser at tilfanget av unge søkere vil synke i fremtiden. Det diskuteres derfor hvilke tiltak som kan gjøres for å forberede seg på denne situasjonen.

Noen hovedfunn

Demografisk utvikling: I 2024 var 57 prosent av søkerne som møtte til grunnstudier ved UiB mellom 19 og 21 år. Denne aldersgruppen er derfor sentral for rekrutteringen til UiB per i dag. Befolkningsframskrivingen viser at ungdomskullene vil øke med omtrent ni prosent frem til 2030, for deretter å falle jevnt de neste femten årene. Dette gir et mulighetsvindu frem 2030 for å styrke rekrutteringen til en større bredde av studieprogram.

Grunnstudier ved UiB

Antallet førstevalgssøkere per studieplass har økt fra 2,2 i 2010 til 2,7 i 2024 ved UiB samlet sett. Erfaringsmessig har studier med færre enn to søkere per studieplass utfordringer med å fylle opptaksrammene. Tall fra Samordna opptak (jf. UU 56/24) viser at de humanistiske fagområdene (historie, språk og estetiske fag) har 1,2 søker per studieplass.

Generelt er det store forskjeller mellom utdanningsområdene: helsefagene, rettsvitenskap og mediefag har stabilt høye søkertall, mens mange av de disiplinsbaserte fagene innen språk, historie og realfag opplever det motsatte. Flere disiplin-fag opplever stagnasjon og nedgang. For eksempel valgte 11 prosent av førstevalgssøkerne i 2010 historie, språk og estetiske fag, mens andelen hadde falt til 8 prosent i 2024.

Når det gjelder geografisk fordeling ser vi at omtrent halvparten av førstevalgssøkerne til UiB rekrutteres fra Vestlandet. For HF er dette tallet 64 %.

Mastergradstudier

42 % av førstevalgssøkerne til HF (2022-2024) har en bachelorgrad fra UiB. Det vil si at det er en overvekt av eksterne søkere til masterprogram ved HF. Utfordringen er at andelen eksterne søkere som er kvalifisert og som møter til studiestart er svært lav. Av de eksterne søkerne i perioden 2022 til 2024, var 45 % kvalifiserte og kun 12 % møtte til studiestart. Tilsvarende tall for interne søkere er 79 % kvalifisert og 45 % møtt til studiestart.

Årsakene til det lave tallet for eksterne søkere kan være flere. Fraværet av et nasjonalt samordnet masteropptak gjør at søkere får tilbud fra flere læresteder samtidig. Det lave antallet kvalifiserte søkere skyldes hovedsakelig at det er spesifikke opptakskrav til masterutdanningene som kan være vanskelig å dekke for eksterne søkere. Eksterne søkere vet ofte ikke vet om de dekker UiB-kravene før de søker.

Karrieremuligheter og arbeidssted

Karrieremuligheter og arbeidssted er viktige faktorer for valg av studier og studiested. UU-saken (6/25) viser til funn fra kandidatundersøkelsen fra 2022, og viser oversikt over andeler av kandidatenes hjemsted før studier versus arbeidssted etter fullført grad (se UU 6/25, side 9). Undersøkelsen viser at Vestlandet har en nettogevinst på 6 %. Til sammenligning har Oslo en nettogevinst på 13 %. Undersøkelsen viser at 81 % av studentene ved HF oppgir at de har fått jobb på ønsket sted. Dette er i det lavere sjiktet sammenlignet med de andre fakultetene ved UiB.

Lokalt handlingsrom i masteropptaket

Avslutningsvis nevnes noen tiltak som kan vurderes for sikre at flest mulig søkere møter til studiestart. Dette dreier seg om å overbooke i hovedopptaket, fremfor å holde igjen studieplasser til suppleringsopptaket. Det åpnes også opp for å vurdere om søkere som har fått tilbud om plass ved UiB kan kontaktes med informasjon om programmet de er tatt opp til, i perioden frem til svarfristen.

Studiestyret oppfordres til å lese de to sakene i sin helhet for mer detaljer.

Spørsmål til drøfting

- Rekruttering – Hva bør dette ha å si for rekrutteringsarbeidet ved HF?
- Hvordan kan HF forberede seg på den forventede nedgangen i antallet 20-åringer etter 2030?
- EVU: Hva bør dette ha å si for satsingen på EVU? Hvordan kan HF utnytte trenden med nettbaserte og samlingsbaserte studier?
- Hva kan dette ha å si for programtilbudet ved HF fremover?

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

SAK 15/25: Bruk av KI i undervisning og vurdering

Dokument eller vedlegg i saka:

UU-sak 11/25 [Bruk av KI i undervisning og vurdering](#)

UiB-nettside: [Studenters bruk av kunstig intelligens](#)

UiB-nettside: [Verktøy basert på kunstig intelligens i utdanning – for ansatte](#)

Bakgrunn for saka

Utdanningsutvalet ved UiB behandla 19. mars ei sak om bruk av KI i undervisning og vurdering. Bakgrunnen for saka er at studentane etterspør tydelegare retningslinjer frå UiB for bruk av skriveverktøy basert på KI, som ChatGPT. Sidan det er ulike implikasjonar av bruk av desse verktøya i ulike fag og disiplinar, og avhengig av kva læringsmål og vurderingsform det einskilte emnet har, er det både fordeler og ulemper med felles retningslinjer for heile UiB. Saka gjer greie for tiltak som er gjort så langt: sentralt er det lagd nettsider både for studentar og for tilsette, og tre fakultet (JUS, MED og SV) har lagd egne retningslinjer.

Kva treng HF?

Dei sentrale UiB-nettsidene til studentane gjer greie for kva generativ KI er, kva verktøy studentane kan bruke, kva som er potensielle fallgruver og kva som vert rekna som fusk. Det har vore ønskeleg å også utarbeide egne retningslinjer ved HF, og spørsmålet då er kva HF har behov for i sine retningslinjer som ikkje allereie er dekt sentralt.

KI inneber ei rekke utfordringar knytt til kildeføring, fusk og reielegheit, og fakultetet ser ein auke i fuskesaker som gjeld uakseptabel bruk av KI i eksamen og obligatoriske aktivitetar. Desse har vi enno lite erfaring med, og ser at dei ofte er vanskeleg å dokumentere. Samstundes er det ikkje nødvendigvis ønskeleg med eit eige regelverk for bruk av KI – vi har allereie reglar rundt fusk og akademisk reielegheit, og fokus bør vere på å relatere KI-sakene til regelverket som allereie finst.

Det nye førstesemesteremnet LES100 skal handle om lesing og skriving i lys av KI. Sjølv om behovet for ei rettleiing gjeld alle emne ved UiB og ikkje berre førstesemesteremna, kan det vere nyttig å sjå rettleiinga i samanheng med LES100.

Før HF kan lage retningslinjer til studentane, er det behov for at fagmiljøa blir einige om korleis KI kan brukast i undervisnings- og vurderingsformene ved HF.

Vidare prosess

Ein mogleg vidare prosess er at dekanatet setned ei gruppe med representantar frå alle institutt og senter, som saman utarbeider ei rettleiing for korleis KI kan brukast i undervisning og vurdering ved HF, som emneansvarlege kan relatere til sine eigne emne.

Gruppa kan basere seg på det arbeidet som allereie er gjort ved dei enkelte institutta, i tillegg til å sjå til kva andre fakultet gjer.

Drøftingsspørsmål til Studiestyret

- Er dette ei føremålstenleg tilnærming til retningslinjer for KI ved HF?
- Kva moment meiner studiestyret det eventuelt er viktig å ha med i mandatet for ei slik gruppe?

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 23.04.2025

SAK 16/25: Studieporteføljeprojektet

Til møtet 23. april legg vi opp til fleire drøftingspunkt knytt til arbeidet med Studieporteføljeprojektet.

- 1) Munnleg orientering og diskusjon om arbeid sidan sist møte i Studiestyret
- 2) Statusoppdatering frå undervisningskoordinatorar om pågåande arbeid på institutta
- 3) Retningslinjer og mal for emnepakkar (*vedlegg 1 og 2*)
Desse retningslinjene blei delt ut på idémyldringsseminaret 14. februar. Vi ber Studiestyret diskutere om desse kan sendast ut til fagmiljøa i noverande form, som hjelp i arbeidet med emnepakkar.
- 4) Prinsipp for fagleg samarbeid knytt til fellesemne og emnepakkar
I framdriftsplanen for Studieporteføljeprojektet står det som del av tiltak 1 at projektet må ta stilling til korleis vi skal administrere fellesemne og emnepakkar. På møtet 16. oktober 2024 blei det avklara at Studiestyret har ei sentral rolle i avklaringar knytt til fellesemne og emnepakkar.

Det er viktig å avklare kven som har fagleg styring, administrativt ansvar og formell vedtaksmyndigheit for fellesemne og emnepakkar på tvers av fagmiljø og institutt. Det er behov for ei ordning som sikrar god studie- og fagleg kvalitet i tilboda, og som på same tid ikkje er for tungrodd og tidkrevjande.

I møtet vil Studiestyret få presentert ulike forslag til vedtaksstruktur, og vi ber medlemmane i Studiestyret om å tenke gjennom moglege løysingar på førehand og gjerne diskutere desse lokalt på institutta. Spørsmål til diskusjon: kven har ansvar for å godkjenne emnepakkar og fellesemne, og korleis skal arbeidet med evaluering og revisjon av desse tilboda leggjast opp?

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

Retningslinjer for emnepakkar

(retningslinjene er meint som hjelp til fagmiljø i utarbeiding av emnepakkar. Ved spørsmål/kommentar, ta gjerne kontakt med hanne.misje@uib.no)

1. Ein emnepakke skal ha eit beskrivande namn, og skal kommunisere til studentane som skal velje emnepakken.
 2. Emnepakkar skal som hovudregel vere på 30 studiepoeng, og det finst to typar emnepakkar:
 - a. Ein **emnepakke over eitt semester** består av 30 stp og utgjer eit fullt vår- eller haustsemester.
 - b. Ein **emnepakke over to semester** består av 30 stp fordelte over eit vårsemester og det etterfølgjande haustsemesteret. Merk: emnepakkar over to semester kan ikkje garantere mot timeplan- og eksamenskollisjonar. Studentar er då sjølv ansvarlege for å finne andre emne som ikkje kolliderar med undervisning/eksamen i emna i emnepakken.
 3. Emnepakkar består av eit fast sett av emne. Det kan vere noko valfridom mellom emna i emnepakken. Dersom det skal vere valfridom i pakken, er det viktig å hugse på føremålet med emnepakken – å løse studentar gjennom val av frie studiepoeng.
 4. Allereie samansette einingar eller semester der kombinasjonar gjev seg sjølv treng ikkje vere emnepakkar i tillegg. Døme på dette er:
 - Årsstudium
 - Emna som høyrer saman i 2. og 3. semester av ei spesialisering (100-nivå)
- Desse samansetjingane av emne kan samla eller enkeltvis inngå som frie studiepoeng i graden, slik som i dag. Enkeltemna kan òg inngå i emnepakkar.
5. Emnepakkar er i hovudsak tematisk innretta, og skal forklare studentane kva som er føremålet med samansettinga av emne, kva dei lærer ved å ta velje pakken og korleis den gir spesialiseringa støtte eller utdjuping.
 6. Ein emnepakke kan ikkje innehalde emne med studierettskrav.
 7. Dersom emna i emnepakken har forkunnskapskrav, må det informerast tydeleg om.
 8. Det skal vere tydeleg samanheng mellom emna som inngår i ein emnepakke. Det er fråråda å bruke emne med fleire tema eller tema som varierer i for stor grad i ein emnepakke.
 9. Informasjonen om emnepakkane er primært retta til studentane. Det er eit mål at språkføringa skal vere presis, men lettfatteleg. Emnekodar skal alltid kombinerast med emnenamn.
 10. Emnepakkar ved HF vil bli formidla til studentane gjennom ei infoside på uib.no. Studieplanar ved HF skal vise til tilrådde emnepakkar for det aktuelle studieprogrammet.

Mal for formidling av emnepakkar ved HF, UIB

(malen skal gi ein peikepinn på kva informasjon fagmiljø må utarbeide for emnepakkar. Det er særleg punktet namn på emnepallen, om emnepakken og emne i emnepakken som fagmiljø må skrive. Resten kan administrasjonen bidra med. Ved spørsmål/kommentarar, ta gjerne kontakt med hanne.misje@uib.no)

Alle bachelorgrader ved HF skal ha tilrådde emnepakkar. Føremålet med emnepakken er å rettleie studentar i val av frie studiepoeng, og synleggjere nyttige emnekombinasjonar som kan støtte eller spisse spesialiseringa. Emnepakkane kan tene som ei utdjuping av spesialiseringa, den kan vere særleg arbeidsrelevant og innehalde praksisemne eller den kan gje studentane ein tematisk kompetanse, områdekunnskap eller anna som kan tydeleggjere heilskapen og relevansen i bachelorgraden.

Emnepakkar vil vere valbare for studentar i StudentWeb, og informasjon om emnepakkane vil bli lagt på uib.no. Slik vil emnepakkane bli ein synleg del av studentane sitt grunnlag for å velje program, samstundes som dei vil gje studentane hjelp undervegs til å sjå korleis dei sjølve kan forme bachelorgraden innanfor trygge rammer.

Emnepakkar er valfrie for studentane, og studentar står heilt fritt i bruken av frie studiepoeng. Frie studiepoeng kan, i ny struktur, fyllast av anten ein eller to emnepakkar, fritt samansette emne tilsvarande 60 studiepoeng eller ei årseining (for undervisningskompetanse).

Informasjonen knytt til emnepakkar skal vere så lik som råd ved HF. Under følgjer mal med døme på kva som bør stå om ein emnepakke.

Tittel	Tekst	Rettleiing
Namn på emnepakken		Ein emnepakke skal ha eit beskrivande namn.
Om emnepakken		Heilskapen i emnepakken må synleggjerast: • Kva handlar denne emnepakken om? • Kva lærer studentane? • Kvifor er akkurat desse emna sett saman og kvifor er dei ein god kombinasjon?
Emne i emnepakken		Oversikt over emna i emnepakken, og om emna er obligatoriske eller valfrie. Emnekode og emnenamn.
Gjennomføring og oppbygging		Der relevant, t.d.: • Er emna undervist i blokk? • Er det progresjonskrav i emna? • Rekkefølge på emna
Undervisningssemester	[Vår/haust.] [Emnepakken går over både vår og haustsemesteret.]	
Tilrådde forkunnskapar		Dersom emna i emnepakken har tilrådingar knytt til forkunnskapar, skriv det her. Relevant informasjon: om emna blir undervist på andre språk enn norsk/engelsk.
Kontaktinformasjon	[studieveileder.institutt@uib.no]	E-postadressa til studieadministrasjonen ved instituttet

Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 23.04.2025

SAK 17/25: Rapport fra ekstern fagfelle for PPU 2024

Vedlegg i saka:

Rapport fra ekstern fagfelle for PPU 2024.

Bakgrunn for saka

Ekstern fagfelle for PPU, Katrine Nesje, UiO, har i 2024 sett på den totale arbeidsmengden på PPU-studiet. Rapporten er blant annet basert på innrapportert studiebelastning fra fagmiljøene ved HF og en studentundersøkelse blant PPU-studenter på opplevd studiebelastning. Undersøkelsen viser en svært ulik studiebelastning ved de ulike didaktikkemnene, og noen emner gir større belastning enn antall studiepoeng skulle tilsi (jf. tabell 1, s.3). Studentundersøkelsen er noe begrenset i omfang, men gir inntrykk av en ujevn og tidvis høy studiebelastning avhengig av fagvalg. Avslutningsvis kommer Nesje med følgende anbefalinger:

- Sørge for at fagmiljøene som bidrar med emner til PPU møtes og diskuterer felles retningslinjer med hensyn til omfang av pensumlitteratur og om studentens praksisperioder tas tilstrekkelig hensyn til i denne sammenhengen.
- Klargjøre formålet med pensumlitteratur og valgfri litteratur.
- Utarbeide en oversikt som viser alle obligatoriske innleveringer og arbeidskrav i emnene i PPU-programmet og når i semesteret disse er plassert, slik at man, så langt det lar seg gjøre, kan unngå at studentene får mange obligatoriske oppgaver samtidig.
- Gjennomføre en grundig og bredere undersøkelse blant studentene om ulike sider ved utdanningen, blant annet opplevelser av undervisning, arbeidskrav, pensumlitteratur.

Da Lektorutdanningsutvalget ved HF behandlet rapporten 12. mars ble det uttrykt bekymring for de store ulikhetene i omfang mellom didaktikkemner ved HF. Utvalget konkluderte med at fakultetsnivået ved HF måtte følge opp saken, og så komme tilbake til fagmiljøene med videre tiltak for å oppnå en viss normering av emneomfang.

Forslag til vedtak:

Studivstyret tar rapporten til orientering.

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

Ekstern fagfellerapport for PPU, UIB 2024

Navn:

Katrine Nesje, førsteamanuensis i pedagogikk, Institutt for lærerutdanning og skoleforskning, Universitetet i Oslo

Ekstern fagfelle ved:

Praktisk-pedagogisk utdanning

Oppnevnt for perioden:

07.01.2023 – 31.12.2026

Rapporten gjelder for perioden:

Høst 2024

Fokus i rapporten:

Etter avtale med Hilde Sagen Trosvik (rådgiver) og Liv Eide (programansvarlig for PPU), er oppdraget for 2024 å «Vurdere av den totale arbeidsmengden på PPU-studiet og komme med råd om eventuelle justeringer».

Etter at det i 2022 ble gjennomført en programevaluering av PPU ved UiB, anbefalte studiekvalitetskomiteen å gjøre en vurdering av dimensjoneringen av de ulike emnene i programmet. I tillegg anbefalte komiteen å gjennomføre en undersøkelse blant studentene for å få en bedre forståelse av arbeidsbelastningen ved studiet (jf. Oppdragsbrev til fakultetene fra Psykologisk fakultet).

Det psykologiske fakultet (programeier av PPU) ba vårsemesteret 2024 alle fakultetene som tilbyr emner i PPU om å gi en oversikt over dimensjoneringen av studentenes arbeidsbelastning, basert på Student Workload Calculation Sheet (Karjalainen et al., 2006)¹. I tillegg ble det gjennomført en undersøkelse blant studentene om deres opplevelser av den totale arbeidsmengden på PPU-studiet. Studentene i studieåret 2023/2024 deltok i undersøkelsen.

Denne rapporten er skrevet på bakgrunn av de nevnte kartleggingene av emnene på PPU fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det humanistiske fakultet, i tillegg til kartlegging av de pedagogiske emnene fra Institutt for pedagogikk. Rapporten bygger også på studentundersøkelsen. Rapporten baserer seg med andre ord på informasjon om både studentenes objektive og subjektive/opplevde arbeidsbelastning (Kyndt et al., 2014).

Rapporten struktureres på følgende måte: Først tar jeg for meg kartleggingene av den objektive arbeidsbelastningen fra de ulike fagmiljøene. Deretter gir jeg en presentasjon av resultatene fra

¹ Kalkulatoren gir en oversikt over antall timer studenter bruker på de ulike aktivitetene i utdanningen (undervisning, arbeidskrav og innleveringer, lese pensumlitteratur, vurderinger og eksamen). Kalkulatoren legger til grunn at ett studiepoeng utgjør 25-30 arbeidstimer for studentene. Antall arbeidstimer studentene bruker blir av kalkulatoren blir omregnet til antall studiepoeng. Det vil si at man får en oversikt over om emnet er under- eller overdimensjonert, eller om det er riktig dimensjonert med hensyn til antall studiepoeng.

undersøkelsen om studentenes opplevde arbeidsbelastning. Til slutt kommer jeg med noen anbefalinger.

Kartlegginger av dimensjoneringen i av de pedagogiske og fagdidaktiske emnene på PPU

Arbeidsbelastning er en viktig faktor i studenters læringsmiljø og har betydning for kvaliteten i studenters læring (Kyndt et al., 2014). I komplekse utdanningsprogrammer som lærerutdanning, der mange fakulteter har ansvar for ulike emner, i tillegg til at studenter også deltar i praksisopplæring, er det å vurdere arbeidsbelastning og dimensjonering spesielt viktig.

I forskningslitteraturen om arbeidsbelastning, skiller man gjerne mellom objektiv og subjektiv/opplevd arbeidsbelastning. Den objektive arbeidsbelastningen er den som fagmiljøene, i forbindelse med denne kartleggingen, har regnet ut på bakgrunn av Student workload calculation sheet, som er forankret i ECTS (Karjalainen et al., 2006). Subjektiv, eller oppfattet, arbeidsbelastning kan på den annen side beskrives som en kombinasjon av kravene som stilles til studentene og effekten disse kravene har på studentene (Karjalainen et al, 2006). For eksempel kan innsats og/eller frustrasjon komme som et resultat av den oppfattede arbeidsbelastningen. Og når studenter eventuelt opplever stor arbeidsbelastning, følger selvsagt gjerne følelser av press og stress.

Prinsippet om at studentenes objektive arbeidsmengde skal styre studiepoenguttellingen er forankret i universitets- og høyskoleloven (§11-1 – 11-2). Det vil si at emner på 7,5 eller 15 studiepoeng skal være utformet slik at studentene er fulltidsbeskjeftiget enten henholdsvis et kvart eller et halvt semester pr emne (ca. 200 timer for et emne på 7,5 studiepoeng og ca. 400 timer for et emne på 15 studiepoeng). Arbeidsmengden for emner med samme studiepoenguttelling, bør derfor være sammenlignbar. Dette prinsippet gjelder på tvers av faglige tradisjoner og støtter ideen om å lage normer for undervisning, pensum, arbeidskrav og innleveringer osv. Ankepunktet mot normer er selvsagt at de må kunne være generelle for å kunne omfavne de ulike fagtradisjonene som er gjeldende. Dette betyr for det første at normer ikke nødvendigvis blir like relevante og nyttige for alle fagmiljøer. For det andre kan normer gjøre systemet mer rigid for enkelte emner, og vanskeliggjøre prosesser hvor man for eksempel ønsker å øke arbeidsmengden og kravene studentene møter, eller ønsker å innføre innovative undervisnings- og evalueringsmetoder. Uansett vil en avklaring av hvilke eventuelle normer og retningslinjer som ligger til grunn for dimensjoneringen av de ulike emnene i PPU, være hensiktsmessig for planleggingen av studentenes arbeidsbelastning.

De ulike fagmiljøene som tilbyr emner i PPU gjør oppmerksom på at beregningene av arbeidsbelastningen er noe usikker, og begrunner dette med at skjemaets struktur er tilpasset andre typer utdanninger. Allikevel gir beregningene en pekepinn på studentenes totale arbeidsbelastning, og kan fungere som et nyttig verktøy sammen med annen informasjon. Noen av fagmiljøene understreker at oppdraget med å kartlegge dimensjoneringen har vært en bevisstgjørende øvelse.

For å skape en oversikt over rapporteringen fra fagmiljøene, har jeg samlet den tilsendte dokumentasjonen i en felles tabell. Tabellen viser oversikt over antall sider pensum, undervisningstimer og arbeidskrav, og til slutt et den totale objektive arbeidsbelastningen omregnet til studiepoeng.

Tabell 1: Oversikt over studentenes totale arbeidsbelastning basert på den innsendte dokumentasjonen².

Emner	Studiepoeng	Antall sider pensum	Undervisning	Arbeidskrav	Sum ECTS
PEDA101	15	750 sider	52 timer		
PEDA102	15	750 sider	40 timer	3 + deltakelse	
DIDAENG1	7,5	468 sider	24 timer		9,5
DIDAENG2	7,5	435 sider	21 timer (+ 15 t. arb.kr) ³	1+deltakelse	8,2
DIDAFRA1	7,5	380 sider	24 timer (+2 t. diskusjon)		9,1
DIDAFRA2	7,5	430 sider	24 timer 8+2 t. diskusjon)	2 + deltakelse	9,5
DIDANOR1	7,5	500 sider	12,5 timer		7,1
DIDANOR2	7,5	500 sider	16 timer	1 + deltakelse	7,3
DIDANORAN1	7,5	500 sider	10 timer		6,9
DIDANORAN2	7,5	500 sider	16 timer	1 + deltakelse	7,3
DIDAFIL1	7,5	300 sider	18 timer (+5 t. annet)		7,2
DIDAFIL 2	7,5	300 sider	18 timer (+5 t. annet)	2 eller 3	7,2
DIDAHUM1	7,5	300 sider	18 timer (+5 t. annet)		7,2
DIDAHUM2	7,5	300 sider	18 timer (+5 t. annet)	Inntil 3 + deltakelse	7,2
DIDAREL1	7,5	700 sider	12 timer		9,2
DIDAREL2	7,5	700 sider	12 timer	1 + deltakelse	9,2
DIDASPA1	7,5	374 sider	22 timer (+3 t. fremlegg)		7,2
DIDASPA2	7,5	386	28 timer (+8 t. arb.krav)	2 + deltakelse	7,5
DIDATYS1	7,5	1042 sider	24 timer (+8 t. arb.krav)		12,4
DIDATYS2	7,5	1564 sider	30 timer (+12 t. arb.krav)	3 + deltakelse	17,4
DIDASAK1	15	725 sider	34 timer ⁴		11,8
DIDASAK2				deltakelse	
DIDASAK3	15	900 sider	20 timer		14,3
DIDASAK4				deltakelse	
DIDAPSYK2	7,5	Går ikke frem av dokumentasjonen			
DIDAPSYK2b	15	Går ikke frem av dokumentasjonen			
MATDID210-P			12 timer		
MATDID220-P	10		Går ikke frem av dok.	2	
NATDID212-P	5	52 timer	11 timer	3	
BIODID220-P	10	40 timer	26 timer		
PHYSDID220-P	10	92 timer	22 timer		
KJEMIDID220-P ⁵	10	40 timer	20 timer		

Pensum

Dokumentasjonen tyder på at emnene i PPU er utformet på bakgrunn av romslige (ulike?) retningslinjer, spesielt når det gjelder pensumlitteratur. Som det går frem av tabell 1, er det nokså store variasjoner i hvor mye pensumlitteratur studentene tilbys og er forventet å lese. Humanistisk fakultet opplyser imidlertid om at antall sider i fremmedspråkfagene inneholder både kjernelitteratur og valgfri litteratur.

² Noen felter i tabellen er blanke der det manglet informasjon i dokumentasjonen

³ Her kommer det frem ulik informasjon i dokumentasjonen. I workload calculation sheet står det at det er et obligatorisk arbeidskrav med fagdidaktisk drøfting, mens dette ikke kommer frem i tabellen «Samlet oversikt over PPU per V24»

⁴ I rapporteringen har fagmiljøet slått sammen DIDASAK1 og DIDASAK2, DIDASAK3 og DIDASAK4

⁵ Matematisk-naturvitenskapelig fakultet har ikke lagt ved rådata, kun omregnet i timer.

Studenter med enkelte fags sammensetninger kan ha høy belastning når det gjelder antall sider lesestoff. Eksempelvis er pensum i tysk på henholdsvis 1042 sider (DIDATYS1) og 1564 sider (DIDATYS2). Dette sidetallet rommer altså både kjernelitteratur og valgfri litteratur. Det går imidlertid ikke frem av dokumentasjonen jeg har tilgang til, hvordan det kommuniseres til studentene om valgfritt pensum. Kan studentene velge et visst antall sider fra valgfritt pensum som de legger opp sammen med kjernepensum, eller er valgfritt pensum litteratur underviserne anbefaler som lesestoff til studenter som er interessert i å fordype seg? Dersom listen over valgfritt pensum blir for lang, kan man stille spørsmål om hvor realistisk det er at studenter skal kunne orientere seg i alle tekstene, og det kan bli uklart hvilken funksjon disse tekstene tjener.

Også i studentundersøkelsen peker noen av studentene på at arbeidsbelastningen oppleves som høy når det gjelder antall sider pensumlitteratur. Studentene trekker spesielt frem pedagogikk, engelskdidaktikk og norskdidaktikk i denne sammenhengen (det er imidlertid viktig å merke seg at undersøkelsen ble gjennomført i et ett kull, og med kun 14 studenter (av 35) som besvarte undersøkelsen). For DIDANOR1 er sideantallet 500, mens det for DIDAENG1 er 468. Eksempelvis vil en student med disse to fagdidaktiske fagene, i tillegg til pedagogikkemnet med 750 sider pensum, vil forventes å lese 1718 sider pensum i løpet av første semester.

For de resterende emnene på 7,5 studiepoeng, ligger pensum på mellom 380 (DIDAFRA1) og 500 (DIDANOR1 og 2). Når det gjelder 15 studiepoengseminarene, er det i pedagogikk lagt opp 750 sider på begge semestrene. I samfunnskunnskap, der SV-fakultetet har slått sammen DIDASAK1 og DIDASAK2 og DIDASAK3 og DIDASAK4, er pensum på henholdsvis 725 sider og 900 sider. For emnene på det matematisk-naturvitenskapelige fakultet er det ikke oppgitt antall sider pensum, men heller antall timer studentene er beregnet å bruke på å lese pensumlitteratur.

I dokumentasjonen fra Institutt for pedagogikk, står det de baserer seg på en norm der 15 studiepoeng tilsvarer 1000 sider. De veiledende normene for antall sider pensumlitteratur per studiepoeng varierer imidlertid i stor grad fra fagområde til fagområde, og det kan derfor være vanskelig å vurdere den totale belastningen. Det gis anslag fra ulike institusjoner på 60-70, 80 og 100 sider pensumlitteratur per studiepoeng, igjen avhengig av fag (realfag ligger i den nederste delen av skalaen, samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag i den øvre delen). Jeg har ikke klart å finne tydelige normer eller retningslinjer for utdanninger med innslag av praksisopplæring, annet enn at det må tas hensyn til dette i fastsettelsen av pensumomfang. Dersom man legger opp 60 sider studielitteratur per studiepoeng, vil det si 450 sider for et emne på 7,5 stp og 900 sider for et emne på 15 studiepoeng (1000 sider tilsvarer 66,6 sider pr. studiepoeng). I dette regnestykket er imidlertid ikke praksis tatt hensyn til.

Undervisning og arbeidskrav

Når det gjelder undervisning, er det noe variasjon i hvor mye undervisning de ulike emnene tilbyr. Engelskdidaktikk og fremmedspråkene (7,5 stp) oppgir at de tilbyr mellom 21 (DIDAENG2) og 30 (DIDATYS2) timer forelesning. Mens norskdidaktikk skriver at de tilbyr mellom 10 timer (DIDANORAN1) og 16 timer forelesning (DIDANOR2 og DIDANORAN2). Når det gjelder pedagogikk (15 stp) tilbys studentene 16 timer forelesning og 24 timer seminar (PEDA101 og PEDA102), mens studentene i PEDA101 også tilbys en intensivuke med 12 timer seminarundervisning. Tyskdidaktikk rapporterer at de har 24 timer undervisning i første semester (DIDATYS1), mens det legges opp til 30 timer undervisning i andre semester (DIDATYS2).

I dokumentasjonen jeg har tilgang til, er det oppgitt antall arbeidskrav i vårsemesteret (2024), men ikke for studiets høstsemester, bortsett fra for pedagogikk-emnet. Jeg må derfor bare anta at omfanget av arbeidskrav ligger på ca. det samme i begge semestrene. Det går ikke frem av dokumentasjonen når i utdanningsprogrammet de ulike arbeidskravene er lagt, men det kan se ut som flere av arbeidskravene både i pedagogikk og fagdidaktikk er knyttet til studentenes praksisperioder.

Bruk av arbeidskrav i høyere utdanning har utviklet seg i fagmiljøene på bakgrunn av tolkninger av Kvalitetsreformens hensikt, og omfanget varierer i ulike fagmiljøer (se f.eks. Haugan & Lysebo, 2018, om høyt antall arbeidskrav i ingeniørutdanning). Som det fremgår av tabell 1 varierer antall arbeidskrav fra ingen til tre eller fire i de ulike emnene. Antallet arbeidskrav en student totalt skal oppfylle, vil derfor avhenge av fagkombinasjon. En student med fagkombinasjonen Pedagogikk, DIDATYS2 og DIDAPSYK2 vil ha 9 arbeidskrav til sammen (i tillegg til deltakelse i undervisning). En student med fagkombinasjonen pedagogikk, DIDANOR2 og DIDAENG2 vil ha fire arbeidskrav (i tillegg til deltakelse i undervisning).

Ut fra dokumentasjonen å dømme er det variasjoner i arbeidskravenes karakter og omfang, fra innlevering av prosjektskisser (PEDA102 og DIDAFIL2) for de studentene som velger prosjektoppgave og ikke muntlig eksamen), til innlevering av refleksjonsnotat (DIDAPSYK2 og MATDID220-P), innlevering av disposisjon (DIDANOR2) og presentasjon av undervisningsopplegg (DIDAREL2, MATDID220-P og DIDAPSYK2).

Antall arbeidskrav for PPU kan sies å være moderat, sammenlignet med for eksempel ingeniørutdanningen. Haugan og Lysebo (2018), fant at studentene i ingeniørutdanningen ved OsloMet hadde i gjennomsnitt 81 arbeidskrav de to første årene i studiet. Det er imidlertid viktig å understreke at jeg ikke har gjort en vurdering av type arbeidskrav. Noen arbeidskrav er selvsagt av større omfang enn andre. Når studentene rapporterer at de har mye å gjøre, kan dette kanskje ha sammenheng med plasseringen av arbeidskravene i tid, eller eventuelt type og omfang av arbeidskrav. Og hvis det er slik at mange arbeidskrav faller på samme tidspunkt, kan det oppleves stressende for studentene.

Studentenes totale arbeidsbelastning beregnet til ECTS

Fagmiljøenes beregninger av den samlede belastningen for studentene omregnet til studiepoeng, viser nokså store variasjoner, og beregningene tyder på at det er noen fag som er overdimensjonert (se tabell 1). Didaktikkemnene i religion og historie samt fremmedspråkene peker seg ut, med tyskdidaktikk i en særstilling. Ut fra den totale arbeidsbelastningen tyskdidaktikkstudentene har, viser fagmiljøets beregning av emnet som gir 7,5 stp har en belastning tilsvarende 12,4 stp for DIDATYS1 og 17,4 stp for DIDATYS2. En del av forklaringen på de høye anslagene er knyttet til pensumlitteraturen, som for fremmedspråkene altså inneholder valgfritt pensum. Imidlertid har også studentene i tyskdidaktikk mer undervisning enn studenter i andre fagdidaktiske emner på 7,5 studiepoeng. Også engelskdidaktikk er noe overdimensjonert: arbeidsbelastningen er beregnet til 9,5 for DIDAENG1 og 8,2 for DIDAENG 2. Humanistisk fakultet peker på denne variasjonen i sitt oversendelsesbrev.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet skriver at rapporteringen av arbeidsbelastningen i emnene de tilbyr er noe overdimensjonert, men understeker at arbeidet med kalkulatoren har bidratt til bevisstgjøring, og at viktigheten av å tilpasse arbeidsbelastningen til antall studiepoeng skal ivaretas i planleggingen av nye emner.

Studentenes opplevelser av arbeidsmengden på PPU

Det ble sendt ut en digital undersøkelse til alle studenter i kullet 2023/2024 i mai 2024. Kullet hadde på dette tidspunktet 35 aktive studenter. 14 av disse deltok i undersøkelsen, det vil si en svarprosent på 40%. På enkelte av spørsmålene var det imidlertid bare 11 eller 12 studenter som svarte. Det går ikke frem av spørreskjemaet hvilke fagdidaktiske fag studentene har, og det er derfor ikke mulig å se mønstre i svarene med utgangspunkt i fagdidaktisk tilhørighet.

Undersøkelsen bestod av generelle spørsmål om den totale arbeidsmengden i pedagogikkemnene og i didaktikkemnene. I tillegg fikk studentene spørsmål knyttet til arbeidsmengden i og utenom praksisperiodene. De fikk også spesifikke spørsmål om arbeidsmengde sett i sammenheng med krav til oppmøte, arbeidskrav og innleveringer og pensummengde i både pedagogikk og fagdidaktikk. Skjemaet inneholdt både faste svaralternativer og muligheter for fritekstsvær.

Av de fjorten studentene som har svart på undersøkelsen, rapporterer 9 studenter at den totale arbeidsmengden i *pedagogikkemnene* er ganske stor eller svært stor. 5 studenter mener at arbeidsmengden er passelig. I fritekstsvarene trekker studentene frem som utfordrende at de må jobbe med obligatoriske arbeidskrav i praksisperioden (2 studenter), at pensum i pedagogikk er for stort, og at det er utfordrende med obligatorisk oppmøte. Det at pensumlitteraturen er omfattende, gjør at det går ut over dybdelæringen, ifølge en av studentene.

På spørsmål om arbeidskrav og innleveringer i pedagogikk *utenom* praksisperiodene svarer 10 av 12 studenter at arbeidsmengden er passe. På spørsmål om arbeidskrav og innleveringer i pedagogikk *i løpet av* praksisperioden, skriver 8 av 12 studenter at arbeidsmengden er passe (en mener at det er liten arbeidsbelastning), mens 4 synes det er for mye.

Halvparten av studentene svarer at den totale arbeidsmengden i *didaktikkemnene* er svært stor, mens i underkant av halvparten (fem studenter) mener den er passe. Flere trekker frem at pensum er for stort i forhold til antall studiepoeng. Her blir norskdidaktikk og engelskdidaktikk nevnt spesielt. Filosofididaktikk berømmes for å være skreddersydd for undervisningen studentene skal ha i praksis.

På direkte spørsmål om hvordan studentene opplever pensummengden i didaktikk, svarer 8 studenter at den er stor eller svært stor. Norskdidaktikk trekkes frem også her, og en student skriver at pensumtekstene i tillegg krever støttetekster for å forstå disse. Ellers rapporterer studentene at det er variasjoner fra fag til fag. Det går imidlertid ikke frem hvilke fagdidaktiske fag det er snakk om. 4 studenter mener det er passe mengde pensum.

Når det gjelder spørsmål om krav til oppmøte i didaktikkemnene svarer 10 studenter at dette er bra. En student mener at krav til oppmøte er «litt strengt», men vedkommende opplever allikevel en fleksibilitet fra instituttet/fagpersonens side. En student mener at arbeidskrav og innleveringer er «for mange med tanke på at praksis er nok».

Når det gjelder arbeidskrav og innleveringer i didaktikk *utenom* praksisperiodene, skriver 8 studenter at det er passelig, en student mener det burde vært mer struktur (igjen, fagdidaktisk fag nevnes ikke), en mener det er for mye i norskdidaktikk, en mener det er for mye i engelskdidaktikk. På spørsmål om arbeidskrav og innleveringer i didaktikk i praksisperioden svarer 9 studenter passe, selv om en mener det «kan oppleves litt plagsomt fordi praksis er altoppslukende». En student svarer at didaktikk ikke tar hensyn til praksis, slik pedagogikk gjør (fagdidaktisk fag nevnes ikke). To studenter opplever arbeidsmengden med tanke på arbeidskrav og innleveringer i praksis som mye.

Studentene opplevde den totale arbeidsmengden mens de var i praksis som mye høyere (2 studenter) eller høyere (5 studenter) sammenlignet med når de ikke var i praksis. 3 studenter opplevde arbeidsbelastningen som lik, og 2 studenter opplevde arbeidsbelastningen som lavere eller mye lavere enn sammenlignet med når de ikke var i praksis. En av studentene skriver at aksjonsforskningsprosjektet «ødelte mye av praksisen». En annen student trekker frem at praksisperioden ble preget av universitetsarbeid, fordi de måtte teste ut ulike pedagogiske og didaktiske grep på grunn av innleveringer etter praksis. Hvis man, som i tilfellet med den aktuelle studenten, er flere studenter sammen om å dele på undervisningstimer i praksis, blir det dermed lite tid til egen undervisning.

Tre av studentene skriver at de er fornøyde og en nevner eksplisitt at det fungerer fint med innlevering «av et slags utkast» i løpet av praksisperioden. Ellers nevner studentene at «praksis er altoppslukende fordi det er så mye nytt».

På spørsmål om hvordan studentene opplever den totale arbeidsmengden på studiet, svarer 5 av studentene at den er svært stor, 3 studenter svarer at den er ganske stor, mens 3 studenter svarer at den totale arbeidsmengden er passelig. (Det er kun 11 studenter som har besvart dette spørsmålet). I kommentarene skriver studentene at arbeidsmengden er for stor i forhold til praksis, og det foreslås å redusere litteraturen i pedagogikk og engelskdidaktikk. Igjen trekkes filosofididaktikk frem av en av studentene som et godt eksempel når det gjelder praksisrelevant litteratur og undervisning. Dette sammenfaller for øvrig med studentenes objektive arbeidsbelastning. I dokumentasjonen fra fagmiljøet går det frem at antall sider pensum og undervisningstimer i filosofididaktikk er lavere enn de på andre fagdidaktiske emnene. En av studentene fremmer også ønske om at det kommunisere tydeligere hvilke deler av studielitteraturen som er mest sentral, slik at det blir lettere for studentene å forstå og prioritere det som er viktigst. Ellers nevner en av studentene at kommunikasjonen mellom studenter og ansatte og ansatte imellom, har et forbedringspotensial.

Det er også en av studentene som ser arbeidsbelastningen i sammenheng med studentenes totale arbeidssituasjon. Siden mange studenter er avhengige av å ha inntektsgivende arbeid ved siden av studiene, blir det stor arbeidsbelastning totalt. Dette er imidlertid ikke særegent for PPU-studiet ved UiB, men handler om en større diskusjon om blant annet studiestøttens dekningsgrad som i perioden 2002 til 2023 har sunket betraktelig (jfr. Rapport 10-2024, Samfunnsøkonomisk analyse).

Hvis vi sammenligner den objektive og opplevde arbeidsbelastningen, fremkommer det interessant informasjon. I spørreundersøkelsen trekker studentene frem at pensum i norskdidaktikk er for stort. En student mener også at det er behov for å lese støttelitteratur for å kunne forstå pensum. I oversikten fra fagmiljøet, rapporteres det at pensum er på 500 sider, og den totale, objektive arbeidsbelastningen er beregnet til 7,1 (DIDANOR1) og 6,9 (DIDANOR2). Også engelskdidaktikk trekkes frem av studentene, som mener at pensumlitteraturen er for stor også her (468 sider

DIDAENG1 og 435 sier DIDAENG2). Selv om omfanget av pensumlitteratur ligger innenfor en norm på mellom 60 og 70 sider per studiepoeng, oppleves det allikevel av studentene som mye.

Oppsummering og anbefalinger

Oversikten over den objektive arbeidsbelastningen (tabell 1) tyder altså på at noen av emnene i PPU-programmet er overdimensjonert, mens mange emner har en objektiv arbeidsbelastning som tilsvarer det antall studiepoeng emnet tilbyr. Studentundersøkelsen tyder imidlertid på at mange studenter samlet sett opplever studiet som krevende. Det kan i denne sammenheng være interessant å undersøke nærmere hva studentene opplever som krevende, hva de bruker tid på (studier, lønnet arbeid, familie osv) og hvilke motivasjoner og forventninger de har til utdanningen.

På bakgrunn av dokumentasjonen benyttet som utgangspunkt for denne rapporten, har jeg noen anbefalinger til videre arbeid:

Anbefalinger:

- Sørge for at fagmiljøene som bidrar med emner til PPU møtes og diskuterer felles retningslinjer med hensyn til omfang av pensumlitteratur og om studentens praksisperioder tas tilstrekkelig hensyn til i denne sammenhengen.
- Klargjøre formålet med pensumlitteratur og valgfri litteratur.
- Utarbeide en oversikt som viser alle obligatoriske innleveringer og arbeidskrav i emnene i PPU-programmet og når i semesteret disse er plassert, slik at man, så langt det lar seg gjøre, kan unngå at studentene får mange obligatoriske oppgaver samtidig.
- Gjennomføre en grundig og bredere undersøkelse blant studentene om ulike sider ved utdanningen, blant annet opplevelser av undervisning, arbeidskrav, pensumlitteratur.

Referanser:

- Haugan, J., & Lysebo, M. (2018). Hvorfor antall arbeidskrav bør reduseres: Om formativ vurdering i ingeniørutdanning. *Uniped*, 41(3), 347-360.
- Karjalainen, A., Alha, K., & Jutila, S. (2006). *Give me time to think: determining student workload in higher education*. Oulu University Press.
- Kyndt, E., Berghmans, I., Dochy, F., & Bulckens, L. (2014). 'Time is not enough.' Workload in higher education: a student perspective. *Higher Education Research & Development*, 33(4), 684-698.
- Samfunnsøkonomisk analyse (2024) Studiestøttens kjøpekraft. Rapport 10-2024.

Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 23.04.2025

SAK 18/25: Ekstern fagfellerapport, russisk

Vedlegg i saka

- Rapport frå ekstern fagfelle for russisk Atle Grøn, med kommentar frå programstyret.

Oversending frå instituttet

Atle Grønn er ekstern fagfelle for russisk. I 2024 fikk han i oppdrag av programstyret å vurdere tre bacheloremne (RUS100, RUS120 og RUS121). Programstyret handsama rapporten som eiga sak under programstyremøtet 13. februar 2025.

Fagkoordinator, Brita Lotsberg Bryn, skreiv eit notat til rapporten, som er blitt sendt til gjennomlesing av tilsette i fagmiljøet.

Det oversendte dokumentet er notatet til rapporten, utarbeidd av programstyret, og sjølv rapporten frå ekstern fagfelle.

Forslag til vedtak

Studiestyret tar rapporten til orientering.

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

NOTAT FRA PROGRAMSTYRET

OM RAPPORT FRA EKSTERN FAGFELLE FOR 2024

ANG. EMNENE RUS100, RUS120, RUS121

Ekstern fagfelle Atle Grønns rapport for 2024 ble behandlet av programstyret for russisk 13.02.25. Rapporten omhandler innføringsemnet RUS100 og to spesialiseringsemner i BA-programmet, RUS120 Russisk språk I og RUS121 Russisk historie og kultur. Grønn gir også noen kommentarer til emnet RUS130 Russisk språk II. Han reiser dessuten betimelige spørsmål om hva som bør være formålet med og innholdet i fremtidige bachelorutdanninger i russisk og drøfter språkkinnlæring i en videre kontekst.

Kommentarer fra programstyret

Atle Grønn innleder sin rapport med å peke på at fremmedspråkenes, og herunder russiskfagets stilling har endret seg mye i senere år. Flere av kommentarene og forslagene hans omhandler bruk av KI i fremmedspråkundervisning. Han kommer med konkrete råd og anbefalinger, men fremhever samtidig at tankene hans er ment «som innspill som kan være verdt å diskutere, men ikke nødvendigvis ta til følge».

På russiskfagets programstyremøte 13.02.25 sto denne rapporten på agendaen som diskusjonssak. Programstyremedlemmene var enige i av at dette var en frisk og tankevekkende rapport som utfordrer etablerte syn på språkundervisning. Mye av programstyrets diskusjon var knyttet til rapportens avsnitt kalt Generelt om språkundervisning (s. 1–2). For at flere studenter skal oppnå mestringfølelse og målet om å «lære russisk», stiller fagfellen spørsmålet om man bør skille tydeligere mellom aktive og passive språkferdigheter. Han påpeker at aktive ferdigheter i russisk er mindre etterspurt nå enn for 5–10 år siden og at dagens russiskstudenter i større grad vil ha behov for å kunne orientere seg i russiskspråklige kilder, også i arbeidslivet.

Programstyret var stort sett enige i fagfellens vurdering. Avanserte språkmodeller har redusert behovet for selv å kunne oversette og produsere grammatisk og ortografisk sett korrekte tekster skriftlig. Det ble imidlertid innvendt at å «lære russisk» også innebærer å bli i stand til å snakke russisk, og at det fortsatt vil være essensielt å tilegne seg aktive ferdigheter i muntlig russisk. I forlengelsen av denne diskusjonen påpekte programstyrets studentrepresentant hvor viktig det er at innholdet i fagets muntligundervisning har bruksverdi og oppleves som motiverende og nyttig. En av

de fagansatte oppfordret studentene til å gi underviserne positive tilbakemeldinger på det de mente var gode og relevante aktiviteter i disse timene. Dette er noe fagmiljøet vil følge opp og arbeide videre med.

Programstyret satte pris på Grønns konkrete forslag til hvordan oppgaver som i dag gis til eksamen i RUS120 og RUS130, kanskje heller burde inngå i emnenes obligatoriske arbeidskrav. Fagfellens generelle råd om «større fokus på å gjenkjenne former enn å produsere former» og «større fokus på helhetlig forståelse og mindre fokus på detaljer» er noe vi definitivt vil ta med oss i den videre planleggingen av undervisningsinnhold og oppgaveformer. Fagfellen nevner at man på russiskfaget ved ILOS bruker færre lærere pr. emne enn vi gjør, med de fordeler og ulemper det medfører. At vi deler og gjenbraker undervisningsmateriale som blir lagt ut på Mitt UiB, kan nok gi inntrykk av at det er flere involverte lærere i et emne enn det i realiteten er, men «typisk 3–4» stemmer.

Grønns emnespesifikke omtaler av RUS100, RUS120 og RUS121 og av bakgrunns materialet han har lagt til grunn for denne rapporten (emneevalueringer, treårsevalueringer, Mitt UiB, et møte med fagmiljøet 13.06.24) er gjennomgående positive. De ansatte legger mye arbeid ned i å utarbeide presentasjoner, støtteark og informative og oversiktlige emnesider på Mitt UiB. Siden Russland innledet fullskalakrigen i Ukraina i 2022, har vi dessuten arbeidet målrettet med å revidere kursinnhold og pensum. Vi er glade for at dette blir lagt merke til. Fagfellen etterlyser digitale innfyllingsoppgaver i RUS100. Her vil vi bemerke at slike oppgaver inngår i læringsressursen *Min russiske reise* (Nesset & Sokolova et. al, 2025) som vi vil bli tatt i bruk på dette kurset fra høsten av. Fagmiljøet vårt har også selv utarbeidet digitale grammatikkoppgavesett som inngår i obligene til emnene RUS120 og RUS130.

Grønn foreslår at de frivillige ukeoppgavene i RUS121 (for tiden seks oppgaver) gjøres obligatoriske. Dette var noe emneansvarlig allerede hadde planlagt å gjøre. Det ble følgelig fattet et programstyrevedtak på møtet 13.02.25 om en studieplanendring i RUS121 der tre øvingsoppgaver fra våren 2026 vil inngå i kursets obligatoriske arbeidskrav.

På møtet vårt i fjor vår kom Grønn med konstruktive forslag til hvordan språkteknologi kan integreres i språkinnlæringen. Dette følger han opp, også i kommentarene sine til RUS120. Heller enn å advare studentene mot å bruke språkteknologi, oppfordrer fagfellen oss til å utnytte dette mulighetsrommet. På programstyremøtet åpnet dette opp for en diskusjon om hvordan KI-bruk vil påvirke studentenes språknivå, om det bør oppmuntres til generell bruk av KI i hjemmeoppgaver, eller om tekstproduksjon og oversettelse heller bør legges til seminarundervisning, uten bruk av oversettelsesverktøy. Fagfellens foreslåtte undervisningsmetoder i oversettelse vil bli prøvd ut i undervisningen.

Diskusjoner om punktene i Grønns rapport vil fortsette på lærer- og programstyremøter fremover, der de også vil bli drøftet i lys av studieporteføljeprosjektet.

22.02.2025

Brita Lotsberg Bryn

fagkoordinator for russisk

Ekstern evaluering av 1. og 2. semesteremnene på russiskfaget, UiB 2024.

Jeg takket med glede ja til å være ekstern fagfelle for russisk på UiB 2024–2027. Min interesse for oppdraget skyldes fremmedspråkernes og russiskfagets utsatte stilling i Norge (og verden) i nyere tid. Ved Universitetet i Oslo har vi ganske sikkert mange av de samme utfordringene som i Bergen, og jeg er nysgjerrig på å finne ut av hvordan dere håndterer disse. Ingen kan presentere noen fasit eller raske løsninger, og mine tanker nedenfor er ment kun som innspill som kan være verdt å diskutere, men ikke nødvendigvis ta til følge.

Bakgrunns materialet for rapporten er et møte jeg hadde med fagavdelingen i Bergen 13. juni 2024. Her hadde vi en god diskusjon og gjennomgang av fagporteføljen på UiB med blant andre Brita Bryn, Ingunn Lunde og Margje Post til stede. Jeg har fått tilsendt diverse materiale fra Robert Graff Bakkevold, blant annet årlige og treårige emneevalueringer for RUS100, RUS120 og RUS121, som jeg vil kommentere spesielt nedenfor.

Generelt om språkundervisningen

Hovedmotivasjonen for studenter som begynner på et studieløp som omfatter RUS100 (fakultativt) og RUS120 (obligatorisk), vil være å «lære russisk» (ikke «lære om russisk språk», som det litt misvisende står på en ellers utmerket presentasjon av russiskfaget på UiBs nettsider). For å nå dette målet må studenten også ta RUS130 (og fullføre en BA). Etter min vurdering er et mål på om studenten «har lært russisk», at man kan si at studenten er «operativ» i språket. Det betyr at studenten lett kan orientere seg i russisk skriftlig og muntlig, med hovedvekt på passive språkferdigheter, og kan bruke sin russiskkunnskap i arbeidslivet.

For å være i rute til å bli «operativ i russisk», slik vi uformelt bruker begrepet på UiO, og med min erfaring som sensor fra UiB, vil jeg anslå at studenten med dagens eksamensordning bør ha karakteren B på RUS130.

Statistikken viser at de færreste som begynner på RUS100, ender opp med A eller B på RUS130 og går videre til enda mer avanserte kurs. Spørsmålet er om man kan gjøre noe for å bedre statistikken, slik at flere etter endt studieløp kan si at de «har lært (passiv) russisk».

Et første spørsmål er om russiskundervisningen bør skille tydeligere mellom aktive og passive språkferdigheter. Russiskfaget er i en spesiell situasjon ved at aktive språkferdigheter i dag er mye mindre etterspurt enn for bare 5-10 år siden: De færreste av våre studenter vil kunne reise til Russland og bruke språket aktivt. De færreste studentene vil noen gang ha behov for å oversette en tekst til russisk eller aktivt og selvstendig produsere en tekst på russisk (dette gjelder alle fremmedspråk). Slik tekstproduksjon gjøres nå mye mer effektivt og bedre av KI-verktøy, også til privat bruk. Men våre studenter vil ha behov for effektivt å orientere seg passivt i KI-generert russisk tekst og generelt i russiskspråklige kilder. Bør undervisning og eksamen i større grad innrette seg mot effektivisering av passive språkferdigheter, slik at vi sørger for at gjennomsnittsstudenten raskt kommer opp på et akseptabelt nivå, der hen opplever en reell mestringsfølelse? Et slikt skifte innebærer større fokus på å gjenkjenne former enn å produsere former, et større fokus på helhetlig forståelse og mindre fokus på detaljer.

Jeg legger merke til at eksamen i RUS100, RUS120 og RUS130 har overraskende mye til felles, for eksempel etterspør man presensbøyning i enkle verbparadigmer («жить/å leve» på RUS100, «ходить/å gå» på RUS130). Hvis studenten ikke kan bøye «ходить» på RUS130, tyder dette på store hull ellers i grammatikk-kunnskapen, så eksamen er effektiv sånn sett som vurderingsform. Men resultatene må være frustrerende både for kursansvarlige og studenter (her baserer jeg meg på resultatene fra RUS130 H24, der tallgrunnlaget er lite. Jeg er klar over at studentene på RUS100 og RUS120 – de som gir skriftlig tilbakemelding – stort sett virker godt fornøyd med opplegget).

Slikt elementært puggstoff, ulike paradigmer, kunne kanskje (delvis) flyttes fra eksamen til oblig, gjennom digitaliserte innfyllingsoppgaver i Mitt UiB. I RUS100 må studentene gjøre nesten ukentlige gloseprøver, og her kunne man også ta med grammatiske innfyllingsoppgaver. Studentene kan få mange sjanser til å gjøre obligene, men vil ikke få dem godkjent av programmet før for eksempel 90% av svarene er korrekte.

En eksamensform som tester om studenten er «operativ», vil i stedet fokusere på passiv grammatisk tekstforståelse, for eksempel at studenten gjenkjenner formen «я хожу – jeg går» i en oppgitt tekst. Det er viktigere at studentene vet at «в этом году – i år» og «в лесу – i skogen» er hankjønnsord med u-lokativ enn at de aktivt kan ramse opp hvilke substantiver som har u-lokativ. Å kunne gjenkjenne for eksempel partisippformer kan være viktig kunnskap i praksis for å gjøre studenten «operativ», selv om studenten selv ikke kan reglene for partisippdannelse.

Selvsagt vil en student som besitter den aktive kunnskapen, automatisk også ha den passive kunnskapen. Så ideelt sett ønsker både studentene og vi at den aktive kunnskapen er på plass, men realiteten synes å være at dette sjelden er tilfelle på eksamen, så kanskje en viss type aktiv mengdetrening kan automatiseres gjennom digitale obliger og reduseres noe på eksamen. Her kunne kanskje UiB, UiO og UiT gå sammen om å lage en oppgavebank.

En siste generell kommentar. Russiskkursene på UiB har i mye større grad enn på UiO flere lærere (opptil 6 på ett kurs, typisk 3-4). Særlig på de rene språkkursene i 1. og 2. semester har vi på UiO alltid kun én foreleser (+ én språkpedagog i muntlig russisk). Fordelene er at foreleseren tar ansvar for helheten og progresjonen, og sørger for at studentene har et visst felles grammatikkgrunnlag. Fordelen med praksisen ved UiB er mer variasjon i undervisningen. Undervisningen blir mer dynamisk, men også mer fragmentarisk.

RUS100, Grunnkurs i skriftlig og muntlig russisk

Det virker fornuftig at dette forkurset ikke er obligatorisk for studenter med forkunnskaper i russisk.

Jeg fikk tilgang til Canvas-rommet (Mitt UiB) RUS100 H24. Informasjonen er imponerende godt strukturert, fylldig og informativ. Jeg er også veldig imponert over støttearkene til forelesningene.

Jeg har lest en grundig og god emneevaluering av kurset H24. Reduksjon i timeantall fra 9 til 7 i uka virker fornuftig siden dette tross alt bare er et kurs på 10 studiepoeng. Som påpekt av emneansvarlig Margje Post, er læreverket fra 1992 modent for utskiftning, noe som vil skje i 2025.

Jeg antar at oversettelsene leveres for hånd, da jeg er usikker på læringsutbyttet av å levere inn oversettelser skrevet på datamaskin (KI).

Resultatene H24 var gode, i snitt C+ (flere B enn D); ingen stryk, i motsetning til i 2023 da det var 3 stryk.

RUS120, Russisk språk I

Dette er hovedpilaren i russiskstudiet, et kurs på hele 20 studiepoeng. Brita Bryn har skrevet en grundig og god treårsevaluering for 2021-2023. Dette er et undervisningstungt kurs, noe som kan forsvares da kurset gir 20 studiepoeng. En reduksjon fra 10 til 8 undervisningstimer per uke, innført i 2022, virker likevel fornuftig (jf. tilbakemeldinger fra studenter og ekstern fagfelle).

Bryn skriver om utfordringer ved bruk av oversettelse i undervisningen, og at studentene oppfordres til ikke å bruke KI når de arbeider med oversettelsene. Et slikt råd er jeg nok skeptisk til, da studentene bør ta ansvar for egen læring, og KI er i praksis blitt vår tids «ordbok». Er det lov å bruke KI til enkeltord, fraser, eller hvor går grensen? Her tror jeg man enten må gå bort fra oversettelser til russisk som del av undervisningen eller gå over til å diskutere KI-oversettelser i seminartimene, gjerne sammenliknet med menneskeskapt oversettelser av samme tekst. En mulighet er at studentene (gjerne i par) gjør korte oversettelser (3-4 setninger, 10-15 minutter) på papir i seminartimen, hvoretter læreren gjennomgår oversettelsene i plenum med KI-varianter. Studentene retter sine egne besvarer under gjennomgangen og stiller spørsmål. Min erfaring fra UiO er at dette skaper en fin dynamikk i oversettelsesundervisningen og inkluderer KI på en fruktbar måte, som et nyttig hjelpemiddel.

Bryn viser i notatet at RUS120 er under kontinuerlig revisjon, blant annet hva angår pensum. Disse refleksjonene virker veldig gjennomtenkte. Som også Margje Post påpeker i evalueringen for V24, klager noen studenter over at pensum nå er for brokete og uoversiktlig. Selv om pensumtekstene utvilsomt har kvaliteter, skriver Bryn at enkelte tekster er blitt problematiske i lys av fullskalakrigen og/eller andre forhold. Det virker som fagmiljøet vil følge opp dette.

10 studenter besto eksamen i 2024 (snittkarakter C), en økning fra 7 i 2023, og tilbake på samme nivå som i 2022.

RUS121, Russisk historie og kultur

Ingunn Lunde gir en veldig god beskrivelse av kurset i treårsevalueringen (2021-23) og emneevalueringen V24.

Dette er ikke et språkbasert kurs. Kurset hadde en større pensumrevisjon i 2023 i lys av fullskalainvasjonen. Inntrykket er at kurset er svært godt gjennomtenkt fra avdelingens side. Tilbakemeldingene fra studentene er også gode.

I 2021 besto hele 21 studenter eksamen mot bare 6 i 2019 og 2023 og 8 i 2024, så dette er store, men også noe tilfeldige svingninger.

Den skriftlige eksamen endret form i 2024 da man gikk over til 8 spørsmål uten lengdeanvisning. Dette var ifølge Lunde vellykket.

Et problem for dette kurset, og de fleste universitetskurs, er at studentene ikke benytter seg av øvingstilbud (oppgaveskriving) som ikke er obligatoriske. Lunde påpeker at studentene V24 generelt var dårlig forberedt for diskusjon i timene. Min erfaring fra UiO er at alle «tilbud» om skrivetrening og annet må være obligatorisk for å ha ønsket effekt.

Konklusjon

Både lærekrefter og studenter virker godt fornøyde med et godt gjennomtenkt opplegg i de to første semestrene av russiskstudiet. RUS120 og RUS121 er veldig tydelig atskilt både i form og innhold. Begge kursene er helt sentrale for alle med interesse for russisk språk og Russland. Studenttallet er relativt stabilt, og tallene fra 2024 var gode sammenliknet med 2023. RUS120 må vurderes også opp mot RUS130 og RUS240, og dette vil gjøres grundigere ved neste korsvei.

For språkkursene bør vi kanskje vurdere å skille skarpere mellom aktive og passive ferdigheter, gi studentene realistiske forhåpninger om hva de kan oppnå gjennom studiet og selv være bevisste på hva vi mener studentene må beherske. Det er frustrerende for alle at de færreste studentene i dag går ut av studiet (eller avbryter studiet) med gode aktive språkferdigheter. Kanskje er det mer realistisk å kreve at gjennomsnittsstudenten (som ligger på C i dagens system) skal oppnå gode passive språkferdigheter, og at aktive språkferdigheter blir en bonus for de aller beste.

Oslo, 15. januar 2025.

A handwritten signature in dark ink, reading "Atle Grønn". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Atle Grønn, UiO, ekstern fagfelle.

Studierstyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 23.04.2025

SAK 19/25: Rapport frå ekstern fagfelle, historie

Vedlegg i saka

- Rapport frå eksterne fagfeller for historie Erik Opsahl og Magne Njåstad, med kommentar frå fagmiljøet.

Forslag til vedtak

Studierstyret tar rapporten til orientering.

Svein Ivar Angell
visedekan

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

Programevaluering BA-HIS ved AHKR/UiB 2024 med kommentarer fra fagmiljøet

Oppdrag

Med dato 13. juni 2024 fikk de to eksterne programsensorer i historie, Magne Njåstad og Erik Opsahl fra NTNU følgende evalueringsoppdrag:

Vi ønsker oss at dere ser nærmere på to emner som begge gjelder skriving av bacheloroppgaven ([HIS250](#) og [HIS250L](#)). Forskjellen med de to emnene er at HIS250L er for lektorstudenter og gir 10 studiepoeng, mens HIS250 er for ordinære studenter, og emnet gir 15 studiepoeng uttelling.

Målet med evalueringen ville være å se nærmere på hvordan skriving av bacheloroppgaven fungerer.

Til orientering; i 2023 innførte historiefaget blokkundervisning. Som en følge av det får bachelorstudentene våre kun tilbudt om veiledning, men er ikke tilknyttet aktiv undervisning. Før 2023 var HIS250/L tilknyttet et fordypningsemne som var tematisk relevant for temaet til den individuelle oppgaven. Studentene som skrev en BA-oppgave, kunne, men måtte ikke delta i et slikt fordypningsemne. Nå får de kun tilbudt om veiledning.

Vi ønsker oss at dere se nærmere på hvordan HIS250 og HIS250L fungerer med den nye ordningen og om det er behov til justering, for eksempel med gruppemøter eller seminarer. Det er ikke aktuelt å gå tilbake til den gamle modellen. Derfor ønsker vi oss forslag om realistiske endringer innenfor den nåværende rammen hvis det viser seg at slike endringer er nødvendige.

Evalueringsrapport HIS250/HIS250L

Vi må erkjenne at vi vurderte oppdraget som litt vanskelig da tallene vi fikk, i utgangspunktet gir grunnlag for å si at opplegget med bacheloroppgaven fungerer godt. Eksamensresultatene er svært gode, med høyt snitt og uten stryk. Noe mer problematisk er muligens frafallsprosenten og gjennomstrømningen.

Det er likevel vanskelig med utgangspunkt i det foreliggende materialet å si noe spesifikt om overgangen til blokkundervisning og frikobling av påbyggingsemner fra bacheloroppgaven har hatt noen entydig negativ eller positiv effekt. Til det er endringen for ny til at det kan leses mye ut av karakterstatistikk eller frafalls- og gjennomstrømningstall. En svak oppgang antallet stryk i 2023 (liten økning i antall, fra 2 til 6, men med prosentmessig utslag fra 4 til 11%) gir likevel grunn til å følge med på dette. Nedgangen i antall påmeldte som ikke gjennomførte er dette året på linje med tidligere år.

Med dette som utgangspunkt, og med erfaring fra eget bachelor-opplegg ved NTNU, peker det seg ut et potensielt problemfelt, nemlig at blokkundervisning kan forsinke oppstarten av arbeidet med bacheloroppgaven. Erfaring fra bachelor- og lektorprogrammet i historie ved NTNU viser at arbeidet med bacheloroppgave ofte kan bli nedprioritert til fordel for obligatoriske innleveringer i andre påbygningsemner, selv om disse ikke vurderes ut over godkjent/ikke godkjent. Erfaring viser også at mer eller mindre fritt valg av veileder og tema ofte fører til sen oppstart av prosjektet. Vi har derfor viet oppmerksomhet til hvordan undervisningsopplegget i HIS203 eventuelt kan virke i samme retning, altså en nedprioritering av oppgavearbeid i første del av semesteret, som i sin tur kan føre til at oppgavearbeidet kan bli for hastverkspreget/skipertakspreget.

Ut fra emnebeskrivelsen til HIS203 går det fram at undervisning og obligatorisk aktivitet i emnet gjennomføres i undervisningsblokk 1, med forelesninger, to obligatoriske innleveringer og en avsluttende hjemmeeksamen. Dette utgjør 15 studiepoeng, og betyr i praksis full studiebelastning i første halvdel av semesteret. Det gir utfordringer når det gjelder arbeid med oppgaven parallelt med undervisningen. Som vi forstår det velger studentene tema og får tildelt veileder i begynnelsen av semesteret, slik at oppstart med oppgaven er forventet å skje tidlig.

Vi gjorde intervju med studenter som har gjennomført HIS250 med tanke på disse mulige utfordringene. Dessverre meldte bare to stykker seg for dette. Utvalget blir da vært begrenset, og kan ikke gjøre krav på å være representativt, men var likevel opplysende med tanke på de mulige utfordringene vi ønsket å få belyst. Én av studentene hadde fulgt standardopplegget med HIS203 samme semester som bacheloroppgaven. Vedkommende

framholdt at opplegget var nokså uproblematisk, ettersom valg/tildeling av tema og veileder tidlig i semesteret gjorde at arbeidet med bacheloroppgaven kunne igangsettes nokså umiddelbart. Det ble imidlertid en noe uheldig «nedbremsing» av arbeidet med oppgaven i forbindelse med innlevering av de to obligatoriske oppgavene i HIST203. På den annen side ble det framholdt som positivt å ha uhindret tid til oppgaven i andre halvdel av semesteret.

Studenten pekte på at det var positivt med blanding av gruppeveiledning og individuell veiledning gjennom hele semesteret, men påpekte at gruppeveiledningen avslørte at framdriften i oppgaveskrivingen var svært varierende. Det framkom også i løpet av semesteret at omfanget av individuell veiledning og gruppeveiledning kunne variere mellom tema/veiledere, noe studentene fant uheldig. Den andre studenten hadde skrevet oppgaven mot slutten av bachelor-løpet, og ikke i samme semester som HIS203.

Vedkommende fant i ettertid at det ville ha vært lurt å ta dette faget samme semester, men opplevde likevel veiledningen som upåklagelig.

Ut fra dette trekker vi følgende konklusjon og foreslår vurdering av et par tiltak:

Konklusjon: HIS203 fungerer godt, og omlegging fra fordypningsemnerrelatert tema til friere valg og koblingen til HIS203 ser ikke ut til å ha hatt noen negative konsekvenser for hverken karakternivå eller gjennomstrømning/fracfall. Studentene blir tidlig loset inn i overordnet tema og blir tildelt veileder, slik at arbeid med oppgaven kan begynne tidlig i semesteret.

Blokkundervisningen i HIS203 ser ikke ut til å være problematisk for framdriften med oppgaveskriving i stor grad men dette vil være varierende fra student til student. Det er spesielt de obligatoriske innleveringene som til dels kan virke hemmende på framdriften.

Mulige tiltak: a) Én av de to obligatoriske oppgavene i HIS203, og da gjerne den siste, knyttes direkte til studentenes tema for oppgaven. Det vil da være veileders ansvar å formulere oppgaven, og vurdere den til godkjent/ikke godkjent. Dette opplegget vil bare kunne gjelde for de som tar HIS203 samtidig med HIS250. Det vil kreve at noen undervisningsressurser omfordes fra HIS203 til de enkelte veiledere. Muligens vil det også totalt kreve flere undervisningsressurser. b) En klarere felles profil på hvor mye individuell og felles veiledning studentene kan forvente fra veileder.

Trondheim, 26. november 2024

Magne Njåstad og Erik Opsahl

Kommentar fra fagmiljøet

(basert fra protokollen fra fagmøtet 21. januar 2025)

I rapporten pekte Magne Njåstad og Erik Opsahl på to anbefalinger:

- Se nærmere på sammenhengen mellom HIS203 og HIS250-emnene
- Utvikle en klar profil for veiledning, både individuell- og gruppeveiledning

Fagmøtet diskuterte rapporten og anbefalingene. Det kan være rom for å argumentere for økte ressurser til veiledning i HIS250, basert på sammenligning med andre fag og at HIS250 nå er frakoblet fordypningsemnene.

Fagkoordinator vil undersøke saken og se om det er rom for mer veiledning og dermed også gruppetimer. Det må først utarbeides et forslag som deretter kan tas videre til instituttrådet.

Fagmøtet tar kommentarene i rapporten til etterretning.

Ines Prodöhl

(fagkoordinator i historie)